

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) องค์ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของ
 พรรคการเมืองไทยตั้งแต่อดีตจนถึงพุทธศักราช 2548 (2) เพื่อศึกษาพัฒนาการของพรรค-
 ประชาธิปัตย์และพรรคไทยรักไทยที่จะนำไปสู่การเป็นพรรคการเมืองมหาชน การวิจัย
 ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและทำการวิเคราะห์
 เนื้อหาภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการการเป็นพรรคการเมืองมหาชนควบคู่กับ
 สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พุทธศักราช 2541

ผลจากการศึกษาพบว่า

1. พรรคการเมืองไทยได้พัฒนาไปสู่ระบบพรรคการเมืองหลายพรรคเพราะไม่มี
 พรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมากในสภาเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรทั้งหมด ด้วยเหตุนี้รัฐบาลที่ผ่านมาจึงเป็นรัฐบาลผสมจากหลายพรรคการเมือง
2. พรรคประชาธิปไตยมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการของพรรคการเมือง
 มหาชน คือ ความยั่งยืนและต่อเนื่องของพรรคซึ่งเป็นธรรมเนียมหรือวิถีปฏิบัติที่ผดุง

รักษามานาน โดยไม่ยึดติดบุคคลหรืออำนาจของผู้นำเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง แม้มีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าพรรคและคณะผู้บริหารพรรคมาแล้วหลายครั้งก็ตาม เพราะฉะนั้นพรรคประชาธิปัตย์เข้าองค์ประกอบประการหนึ่งของการเป็นพรรคการเมืองมหาชน ส่วนพรรคไทยรักไทยจากการศึกษาวิเคราะห์ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างแน่ชัด เพราะเหตุว่าเพิ่งก่อตั้งได้ 8 ปี ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำพรรค หรือหากมีการเปลี่ยนแปลง ก็ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าจะยังคงยั่งยืนอยู่อย่างต่อเนื่อง หรือล่มสลายไปเมื่อเปลี่ยนตัวหัวหน้าพรรค

3. สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พุทธศักราช 2541 มีส่วนสนับสนุนให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นพรรคการเมืองมหาชนได้ในอนาคต เช่น การสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐที่อุดหนุนให้กับพรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทำให้พรรคการเมืองสามารถสร้างกิจกรรมที่เป็นการหล่อหลอมความคิดจากการอบรม สัมมนา ศึกษาวิจัยหรือการสร้างความรู้ความเข้าใจกับสมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไปให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเด็นที่ขัดกับหลักการดังกล่าวคือ การที่รัฐธรรมนูญบังคับให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง หากปล่อยออกจะทำให้สิ้นสุดการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย จึงทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีแนวคิด อุดมการณ์ในการแก้ไขปัญหามานเมืองที่คล้ายคลึงกันมาร่วมกันสร้างพรรคได้อย่างแท้จริงแต่จะเลือกเฉพาะบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของประชาชนมาเป็นหลักในการพิจารณา ทำให้ทั้งพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคไทยรักไทย ละเลยหลักการสำคัญของพรรคการเมืองมหาชนในประเด็นของการร่วมกันของผู้ที่มีแนวคิดและอุดมการณ์หลักในการแก้ไขปัญหา คล้ายคลึงกัน ด้วยเหตุนี้ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคไทยรักไทย ควรสรรค์สร้างกิจกรรมการพัฒนาพรรคการเมืองให้มากขึ้น โดยเฉพาะการขยายสาขาพรรคให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ การมีกิจกรรมของพรรคอย่างต่อเนื่องทั้งการฝึกอบรม กล่อมเกลากการสัมมนา การให้ความรู้ทางการเมือง การสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกพรรคกับพรรค การเลือกสรรผู้นำทางการเมืองรุ่นต่อไปโดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มากที่สุดเพื่อรับช่วงต่อในการดำเนินการทางการเมือง สิ่งเหล่านี้จะทำให้พรรคสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นพรรคการเมืองมหาชนได้ในที่สุด

This thesis investigates what can be known concerning the development of Thai political parties from their inception until C.E. 2005. Also investigated is the manner in which the Democrat Party and the Thai Rak Thai Party could be transformed so that they would become genuine mass parties.

This exercise in qualitative research is derived from data collected from documents. This data has been analyzed by reference to the conceptual apparatus utilized in the study of what constitutes a mass political party in the light of the basic principles and categories of the Constitution of the Kingdom

of Thailand C. E. 1997 and the Organic Law on Political Parties C. E. 1998.

Findings are as follows:

1. The history of the Thai political party has spawned a system in which there are many political parties and not just a few dominant ones. This is because no single party has earned a majority in the parliament comprised of more than half the number of all the representatives. Therefore, the government so far has been a coalition of many political parties.

2. The principles of the Democrat Party are in consonance with those principles of a mass party that ensure unbroken continuation of party stability and basic continuity. The fate of the Party has not been completely dependent on any single leader as the major factors in the operation of its political activities since there have been numerous changes in leaders and political administrators. Therefore, the Democratic Party has satisfied the criteria in one major sense for being a mass party.

On the other hand, however, this investigation shows that there is insufficient evidence to conclude that the Thai Rak Thai Party is also a mass party in this sense. This is because it has been in existence for eight years without any change in leadership and there is even evidence that the party's very existence depends on a single leader.

3. The basic principles of the Constitution of the Kingdom of Thailand C. E. 1997 and the Organic Act on Political Parties C.E. 1998 supported the future development of mass political parties. Financial support provided by the public sector given to political parties for funding political activities

helped political parties to create activities that allowed for the development of ideas through the course of training, seminars, study and research. These ideas were accordingly extrapolated from their point of origin with the consequence that rank and file members achieved a greater understanding of political processes. This development was also conducive to a continual increase in political participation on the part of the general public.

However, this state of affairs stands in contrast to the constitutional requirement that members of parliament must be members of a political party. To resign from a party entails in itself resignation as a member of parliament. Therefore, political parties found it difficult to obtain candidates who had alternative ideas they shared with other uncommon citizens that would perhaps be highly conducive to solving the problems of the country. They have to select well-known people accepted by the general public to be members of their parties. This led both the Democrat Party and the Thai Rak Thai Party into ignoring the major principle of a mass party that likeminded citizens should be encouraged to gather together to solve problems of common concern.

Therefore, both the Democrat Party and Thai Rak Thai Party should devote themselves to developing and expanding new avenues of expression and concern which would be the focus of activity and arena of responsibility for various branches of the parties. This would entail a restructuring of the political organizations of these parties such that there would be a continuous flow in training and the holding of seminars. Such a restructuring would

additionally generate political knowledge, the construction of new relationships between individual party members and the parties as a whole and the selection of political leaders for the next generation by encouraging greater participation by a greater number of party members. Such restructuring would be the means whereby the two parties could eventually become genuine and complete mass parties in the future.